

Dinar i sopar

No tothom ho sap, és clar, que hi ha verbs transitius i intransitius. Però això no permet a ningú que es pugui desempallegar del sistema i que a l'hora d'expressar-se deixi de tractar cada verb segons la seva natura. Ningú no tindrà la idea, per exemple, de fer servir el verb dir com a intransitiu, sense cap complement directe (llevat d'algun cas raríssim de sentit absolut), ni de fer servir el verb caure com a transitiu. Frases com «Ara dirà el director» o bé «Van caure una velleta que passava» són imaginàries, impossibles, fora del sistema, que no s'acudiran a ningú i que sonarien falses a tothom.

Amb tot, una de les alteracions sintàctiques que més es fan notar actualment, és la que consisteix en l'ús transitiu de verbs que mai no havien tingut aquest caràcter, de verbs tradicionalment i essencialment intransitius. Molt sovint, són els eufemismes reticents i el llenguatge irònic que inicien aquesta alteració: El van «cessar». Aviat, però, es perd aquesta intenció irònica i a còpia de repetir la mateixa construcció hom acaba per avesar-s'hi i perdre consciència de la vulneració de la sintaxi que representa.

No fa gaire, llegíem una entrevista en què es feia encara aquesta afirmació: «Sopàvem arròs blanc». El verb sopar, però, així com els altres que expressen les accions dels àpats del dia, han estat sempre intransitius, i adme Esmorzar d'hora, Dinar bé, Berenar cada dia, Sopar a les nou. Tractar-los com a intransitius és un fet relativament recent: frases com «Què soparem?» o «Vaig dinar un bistec amb patates», avui habituals, abans eren impensables. Tothom deia, unànimement: Què menjarem, per sopar? Per dinar vaig menjar un bistec amb patates. Avui que les converses sobre tecs i liberis semblen a alguns tan substancials i, doncs, són tan freqüents, resulta difícil de combatre aquesta tendència perturbadora de la llengua parlada. Però una de les missions de la llengua escrita és la d'intentar posar un fre a aquestes perilloses desviacions.

ALBERT JANE